

จิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์*
TEACHER SPIRITUALITY OF STUDENTS OF THE FACULTY OF
EDUCATION VALAYA ALONGKORN RAJABHAT UNIVERSITY UNDER
THE ROYAL PATRONAGE

สมบัติ คชสิทธิ์

Sombat kotchakit

อรรสา จรูญธรรม

Orasa charoontham

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์

Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage, Thailand

E-mail: sombat@vru.ac.th, orasa74@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ 2) เปรียบเทียบระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำแนกตาม เพศ ชั้นปี และสาขาวิชา เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 1 ถึง ชั้นปี 4 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 335 คน กลุ่มตัวอย่างใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซีและมอร์แกน ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ได้เท่ากับ 0.920 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังนี้ ด้านการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ด้านการปฏิบัติหน้าที่วิชาชีพครู ด้านความเชี่ยวชาญในการสอน ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีต่อศิษย์ และด้านการปฏิบัติต่อศิษย์อย่างเสมอภาค 2) ผลการเปรียบเทียบระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏว

* Received 9 May 2022; Revised 29 June 2022; Accepted 30 June 2022

โดยลงกรณ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เพศและสาขาวิชาของนักศึกษามีระดับจิตวิญญาณความเป็นครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับชั้นปีของนักศึกษามีระดับจิตวิญญาณความเป็นครูในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : จิตวิญญาณความเป็นครู, นักศึกษาคณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

Abstract

The objectives of this research article were to 1) study teacher spirituality level of students of the Faculty of Education, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage and 2) compare teacher spirituality level classified by gender, year, and student's program of study. This study was quantitative research. The sample size was determined by Krejcie and Morgan table which consisted of 335 students in the Bachelor of Education program, year 1 to year 4, studying in the 2018 academic year using Proportional Stratified Random Sampling. The research tool was a questionnaire with the reliability of 0.920. Statistics used in data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, T-test and one-way analysis of variance. The results of the research found that 1) teacher spirituality level of students of the Faculty of Education, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage, overall was at the highest level. When considering each aspect in descending order, the average from highest to lowest were as follows: continuous self-improvement, performing duties as a teacher, teaching expertise, being a good model for students and equitable treatment to students and 2) the analysis of the comparison of teacher spirituality levels among students of the Faculty of Education, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage found that the gender and student's program of study had a statistically significant difference at the .05 level. Teacher spirituality level classified by student's year of study was not different as a whole and in each aspect.

Keywords: Teacher spirituality, Students, Faculty of Education, Valaya Alongkorn Rajabhat University Under Royal Patronage

บทนำ

"ครู" เป็นผู้ที่มิบทบาทสำคัญตลอดจนมีอิทธิพลต่อคนในชาติในฐานะเป็นผู้ให้ การศึกษาของชาติ ชาติใดก็ตามที่ได้ครูเป็นคนมีความรู้ เป็นคนเก่ง เป็นคนเสียสละ ตั้งใจ ทำงานเพื่อประโยชน์นักเรียน ชาตินั้นจะได้พลเมืองที่เก่งและฉลาด มีศักยภาพและสามารถที่จะแข่งขันประเทศในโลกได้ (รุ่ง แก้วแดง, 2545) นอกจากนี้ครูยังเป็นบุคคลที่สังคมตั้งความหวังไว้สูง และให้ความเคารพยกย่องว่าเป็นปูชนียบุคคล สังคมคาดหวังไว้ว่าผู้ที่เป็นครูจะต้องมีลักษณะพิเศษที่เพียบพร้อมด้วยคุณธรรม สามารถประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็ก และประชาชนมากกว่าบุคคลในอาชีพอื่น อันเนื่องมาจากการศึกษาหรือการเรียนการสอนที่สมบูรณ์จะต้องส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้และคุณธรรม จริยธรรม (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู, 2541) ด้วยความสำคัญของครูดังที่กล่าวไว้รัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการผลิตครูจึงควรตระหนักถึงความสำคัญของกระบวนการในการผลิตครูที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานอย่างจริงจัง ในการที่จะพัฒนาผู้เรียนวิชาชีพครูให้เป็นแม่พิมพ์ที่ดีและเป็นครูที่มีจิตวิญญาณความเป็นครูอย่างแท้จริง รวมทั้งจะต้องส่งเสริมครูให้มีคุณภาพและเพิ่มแรงใจให้คนดีมีความสามารถมาเป็นครู เร่งพัฒนาครูรุ่นใหม่ให้มีคุณภาพเพิ่มขึ้นอย่างจริงจัง ให้ทุนการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีผลการเรียนดีสนใจจะเรียนเพื่อเป็นครูและรับประกันการมีงานทำและเพิ่มเงินเดือนขั้นต้นให้ครูแต่ต้องจำกัดจำนวนโดยเลือกคนที่มีอุปนิสัยและความตั้งใจที่จะเป็นครู รวมทั้งรัฐบาลจะต้องปฏิรูปการศึกษาวินิจฉัยวิชาชีพครูให้มีคุณภาพเพิ่มขึ้น แต่ที่ผ่านมานั้นพบว่า มีสรุปเอกสารรายงานเกี่ยวกับครูไว้ว่า "ความเป็นครูในสังคมไทยปัจจุบันกำลังเผชิญกับปัญหารุมเร้ารอบด้านแต่ปัญหาใดก็ไม่เท่ากับวิกฤติศรัทธาในวิชาชีพครูหรือครูขาดจิตวิญญาณความเป็นครู รวมทั้งพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ (อ้างถึงใน (สุพิชญา โคทวี, 2557)) ยังได้กล่าวถึงปัญหาสำคัญทางการศึกษาที่ควรเร่งปฏิรูปคือ ครูขาดจิตวิญญาณของความเป็นครู กล่าวคือ ครูที่ทำหน้าที่สอนหนังสือหรือมีอาชีพครูส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่มายึดอาชีพครู เพื่อให้ได้ค่าตอบแทนมาดำรงชีพจึงปฏิบัติหน้าที่ครูเพียงเพราะมีหน้าที่ที่จะต้องทำไม่ใช่เพราะมีใจรักที่จะทำ หรือขาดจิตวิญญาณของความเป็นครูอย่างแท้จริง ถ้าครูที่เป็นครูอาชีพจะเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถมีทักษะในการให้การศึกษอบรมศิษย์ในทุก ๆ ด้าน ได้แก่มีความประพฤติดี วางตัวดี เอาใจใส่ดูแลศิษย์ดี มีจิตวิญญาณของความเป็นครูและปฏิบัติหน้าที่ครูด้วยจิตวิญญาณของความเป็นครู

คำว่า "จิตวิญญาณความเป็นครู" (Teacher spirituality) ในประเทศไทยนั้นเราใช้กันมากในวงการการศึกษา ซึ่ง Pajak และ Blaise กล่าวว่า จิตวิญญาณความเป็นครูจะทำให้ครูประกอบอาชีพครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ และครูที่มีจิตวิญญาณมักจะมีความเป็นมิตร ดูแลเอาใจใส่ เข้าใจ ยอมรับและอดทนต่อนักเรียนของตน จิตวิญญาณของความเป็นครูจึงเป็นความตระหนักถึงหน้าที่ในความเป็นครูของตนเองเพื่อพัฒนานักเรียนและวิชาชีพของตนเอง (Pajak, E. & Blaise, J. , 1989)

อย่างไรก็ตามปัญหาสำคัญเกี่ยวกับการขาดจิตวิญญาณความเป็นครูก็อาจเป็นเพราะปัจจุบันสถาบันการผลิตครูทั้งของรัฐ เอกชน รวมทั้งมหาวิทยาลัยราชภัฏ มีจำนวนมากถึง 113 สถาบัน และผลิตครูจำนวนมากเช่นกัน ปีละประมาณ 50,000 คน (ดิเรก พรสีมา, 2562) ทั้งนี้เป็นที่ทราบกันดีว่ามีนักศึกษาส่วนหนึ่งเลือกเรียนวิชาชีพครูหลังจากที่สอบเข้าศึกษาต่อสาขาอื่นไม่ได้หรือมาเรียนครูเพราะผู้ปกครองอยากให้เรียนเพราะเห็นว่าเป็นอาชีพที่มีความมั่นคง อาจทำให้นักศึกษาไม่มีอุดมการณ์ที่แท้จริงในการเป็นครู ซึ่ง มานี แสงหิรัญ กล่าวไว้ว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อนักศึกษาในการเลือกเข้าศึกษาในคณะครุศาสตร์ สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏ พบว่า ปัจจัยที่นักศึกษาส่วนใหญ่เลือกเรียนคณะครุศาสตร์หรือสายครูที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับคือ ปัจจัยแรกมีความคิดเห็นว่าอาชีพครูเป็นอาชีพที่มีสวัสดิการต่าง ๆ ที่น่าสนใจปัจจัยที่สองเลือกเรียนครูเพราะตามใจผู้ปกครอง ปัจจัยที่สามเลือกเรียนครูเพราะคิดว่าอาชีพครูเป็นอาชีพที่มีความมั่นคง และปัจจัยที่นักศึกษาเลือกลำดับสุดท้ายในการเข้าศึกษาคณะครุศาสตร์คือ รักศรัทธาในวิชาชีพครูและมุ่งมั่นที่จะประกอบอาชีพครูด้วยใจรัก ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการขาดจิตวิญญาณความเป็นครูหรือการขาดความรักศรัทธาในวิชาชีพครูจึงเป็นปัญหาวิกฤติทางการศึกษาที่สำคัญที่ยังไม่ได้รับการแก้ไขจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการผลิตครูอย่างเป็นรูปธรรม (มานี แสงหิรัญ, 2554)

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี เป็นคณะที่มีวัตถุประสงค์ทั่วไปเพื่อให้เกิดการศึกษา ส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง จัดการเรียนการสอน การวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม ปรับปรุง ถ่ายทอด และพัฒนาเทคโนโลยี ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ผลิตครูและส่งเสริมวิทยฐานะครู โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ และคณะครุศาสตร์ มีหน้าที่หลักคือผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยมีปรัชญาของคณะครุศาสตร์คือวิชาการเด่น เน้นคุณธรรม นำท้องถิ่นพัฒนา ก้าวหน้าด้านเทคโนโลยี และมีอัตลักษณ์คือ “แต่งกายดี ความเป็นครู รู้พัฒนา จิตอาสาท้องถิ่น” (คณะครุศาสตร์, 2565) จากอัตลักษณ์ดังกล่าว สอดคล้องกับคำว่า “จิตวิญญาณความเป็นครู” และจากการสอนนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตของผู้วิจัย การจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาในปัจจุบันนี้นักศึกษายังไม่แสดงให้เห็นถึงความตระหนักในวิชาชีพครูมากนัก โดยเฉพาะความรู้ความเข้าใจใน ศาสตร์ของความเป็นครู บุคลิกภาพของความเป็นครู ทั้งนี้จากการศึกษาและสังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของจิตวิญญาณความเป็นครูจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า องค์ประกอบที่สำคัญของจิตวิญญาณความเป็นครู ประกอบด้วย ด้านการปฏิบัติหน้าที่วิชาชีพครู ด้านการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ด้านความเชี่ยวชาญในการสอน ด้านการปฏิบัติต่อศิษย์อย่างเสมอภาค และ ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีต่อศิษย์ (Jackson, M. & Jackson, R., 2007); (พระธรรมโกศาจารย์, 2538); (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550); (วัลนิกา ฉลากบาง, 2559); (อมรรัตน์ แก่นสาร, 2559); (อริศรา แก้วสุข, 2563) ดังนั้นเพื่อให้นักศึกษาได้ตระหนัก

ถึง จิตวิญญาณความเป็นครูมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่องจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี เพื่อที่จะได้นำข้อมูลที่ได้จากงานวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนานักศึกษาคณะครุศาสตร์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับจิตวิญญาณความเป็นครู ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับจิตวิญญาณความเป็นครูจำแนก ตามเพศ ชั้นปี และสาขาวิชาของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่นักศึกษา หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ ชีววิทยา เคมี การศึกษาปฐมวัย ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาจีน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ชั้นปีที่ 1-4 ที่ศึกษาในปีการศึกษา 2561 จำนวน 2,595 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 1-4 ที่ศึกษาในปีการศึกษา 2561 จำนวน 335 คน วิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างโดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie, R. V., & Morgan, D. W., 1970) อ้างถึงใน (สุวิมล ติรภานันท์, 2551)) ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) และนำมาเทียบสัดส่วนบัญญัติไตรยางศ์เพื่อให้ตัวอย่างกระจายไปยังสาขาให้ครบทั้งเจ็ดสาขาวิชาของคณะครุศาสตร์ ดังรายละเอียด

สาขา	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
คณิตศาสตร์	426	55
ชีววิทยา	395	51
เคมี	318	41
การศึกษาปฐมวัย	442	57
ภาษาไทย	411	53
ภาษาอังกฤษ	442	57
ภาษาจีน	163	21
รวม	2595	335

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ เพศ ชั้นปี และสาขาวิชาของนักศึกษา

ตัวแปรตาม ได้แก่ จิตวิญญานความเป็นครู ประกอบด้วยด้านการปฏิบัติหน้าที่วิชาชีพครู ด้านการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ด้านความเชี่ยวชาญในการสอน ด้านการปฏิบัติต่อศิษย์อย่างเสมอภาค และ ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีต่อศิษย์

นิยามและการวัดตัวแปร

1. จิตวิญญานความเป็นครู หมายถึง คุณลักษณะทางจิตและพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการสํานึกในหน้าที่ของความเป็นครู (Jackson, M. & Jackson, R., 2007); (ณัฐภรณ์ หลาวทอง และปิยวรรณ วิเศษสุวรรณภูมิ, 2553)

2. องค์ประกอบของจิตวิญญานความเป็นครู ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้ (Jackson, M. & Jackson, R., 2007); (พระธรรมโกศาจารย์, 2538); (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550); (วลินิกา ฉลากบาง, 2559); (อมรรัตน์ แก่นสาร, 2559); (อริศรา แก้วสุข, 2563)

2.1 ด้านการปฏิบัติหน้าที่วิชาชีพครู หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถทั้งต่อศิษย์ เพื่อนร่วมงาน ผู้บริหาร บุคคลที่เกี่ยวข้อง ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายได้สำเร็จ

2.2 ด้านการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง หมายถึง การใฝ่หาความรู้ ขยันหมั่นเพียรแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาตนเองอยู่เสมอ มีความ ตลอดจนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่นเพื่อการพัฒนาตนเองทุกครั้งที่มีโอกาส

2.3 ด้านความเชี่ยวชาญในการสอน หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ในการจัดการเรียนรู้ด้วยความเต็มใจและเต็มกำลังความสามารถ ประยุกต์ความรู้ที่มีอยู่จัดการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน

2.4 ด้านการปฏิบัติต่อศิษย์อย่างเสมอภาค หมายถึง การแสดงออกต่อศิษย์โดยให้ความเสมอภาคเที่ยงธรรม ไม่ลำเอียงเข้ากับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งด้วยความชอบส่วนตัว

2.5 ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีต่อศิษย์ หมายถึง กาประพฤติปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของสังคมและถูกต้องตามกาลเทศะ ค่านิยม และวัฒนธรรมที่ดี ถือเป็นตัวอย่างที่จะเป็นบรรทัดฐานในการปฏิบัติตนแก่ศิษย์หรือบุคคลอื่นได้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นประกอบด้วย 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานะภาพ ส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็น แบบตรวจสอบรายการ (Checklist) มีจำนวน 3 ข้อ ประกอบด้วย เพศ สาขาวิชา และชั้นปีที่ศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับจิตวิญญาณความความเป็นครูของ นักศึกษาสังกัดคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เป็น มาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) จากระดับ “เห็นด้วยอย่างยิ่ง” ถึง “ไม่เห็น ด้วยอย่างยิ่ง” จำนวน 25 ข้อ ประกอบด้วย ด้านการปฏิบัติหน้าที่วิชาชีพครู 5 ข้อ ด้านการ พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง 5 ข้อ ด้านความเชี่ยวชาญในการสอน 5 ข้อ ด้านการปฏิบัติต่อศิษย์ อย่างเสมอภาค 5 ข้อ และ ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีต่อศิษย์ 5 ข้อ

การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือวิจัยโดยมีขั้นตอนดำเนินงานดังต่อไปนี้ 1) แบบสอบถามได้ดำเนินการศึกษา หลักการแนวคิด ทฤษฎี และวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อสร้าง แบบสอบถาม 2) ตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถามโดยเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือด้านความตรงเชิงเนื้อหาด้วยเทคนิค IOC (Index of Item Objective Congruence) เลือกค่าดัชนีตั้งแต่ 0.67 – 1.00 มาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ ของผู้เชี่ยวชาญ 3) นำเครื่องมือไปทดลองใช้ (try out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน แล้วนำเครื่องมือที่ได้รับกลับคืนมาหาความเชื่อมั่นตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach, L. J., 1990) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) พบว่ามีค่าความเชื่อมั่น 0.920 ดังนั้น จึงได้แบบสอบถามที่มีคุณภาพและสามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ซึ่งการแจกแบบสอบถามกระทำโดยติดต่อกับกลุ่ม ตัวอย่างด้วยตนเอง จากนั้นจึงสอบถามความสนใจในการตอบแบบสอบถาม แล้วให้กลุ่ม ตัวอย่างตอบแบบสอบถาม จากนั้นนำแบบสอบถามมาตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของ เครื่องมือ โดยได้เครื่องมือที่ครบถ้วนสมบูรณ์จำนวน 335 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100.00

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. วิเคราะห์ข้อมูลขั้นพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามใช้การ คำนวณความถี่ ร้อยละ และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย
2. วิเคราะห์ระดับจิตวิญญาณความความเป็นครู ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ใช้การคำนวณค่าเฉลี่ย และ ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. วิเคราะห์การเปรียบเทียบระดับจิตวิญญาณความความเป็นครูจำแนกตาม เพศ ชั้นปี และสาขาวิชาของนักศึกษาใช้สถิติการทดสอบค่าทีแบบสองกลุ่มเป็นอิสระต่อกัน (Independent t- test) และ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตัวแปรที่ศึกษา		จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ	ชาย	86	25.7
	หญิง	249	74.3
	รวม	335	100.0
ชั้นปี	ชั้นปีที่ 1	75	22.4
	ชั้นปีที่ 2	76	22.7
	ชั้นปีที่ 3	88	26.3
	ชั้นปีที่ 4	96	28.7
	รวม	335	100.0
สาขาวิชา	คณิตศาสตร์	55	16.4
	ชีววิทยา	51	15.2
	เคมี	41	12.2
	ปฐมวัย	57	17.0
	ภาษาไทย	53	15.8
	ภาษาอังกฤษ	57	17.0
	ภาษาจีน	21	6.3
	รวม	335	100.0

จากตารางที่ 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 25.7 (86 คน) และเพศหญิง ร้อยละ 74.3 (249 คน) เมื่อจำแนกตามชั้นปี พบว่า เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ร้อยละ 22.4 (75 คน) ชั้นปีที่ 2 ร้อยละ 22.7 (76 คน) ชั้นปีที่ 3 ร้อยละ 26.3 (88 คน) และชั้นปีที่ 4 ร้อยละ 28.7 (96 คน) ทั้งนี้จำแนกตามสาขาวิชา พบว่า เป็นนักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ ร้อยละ 16.4 (55 คน) สาขาวิชาชีววิทยา ร้อยละ 15.2 (51 คน) สาขาวิชาเคมี ร้อยละ 12.2 (41 คน) สาขาวิชาปฐมวัย ร้อยละ 17 (57 คน) สาขาวิชาภาษาไทย ร้อยละ 15.8 (53 คน) สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ร้อยละ 17 (57 คน) และสาขาวิชาภาษาจีน ร้อยละ 6.3 (21 คน)

2. ผลการวิจัย พบว่า

2.1 ผลการศึกษาระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ปรากฏผลตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของ นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ในภาพรวม และจำแนกเป็นรายด้าน

จิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษา	n = 335		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านการปฏิบัติหน้าที่วิชาชีพครู	4.53	0.51	มากที่สุด
2. ด้านการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	4.59	0.48	มากที่สุด
3. ด้านความเชี่ยวชาญในการสอน	4.42	0.55	มากที่สุด
4. ด้านการปฏิบัติต่อศิษย์อย่างเสมอภาค	4.25	0.58	มากที่สุด
5. ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีต่อศิษย์	4.33	0.52	มากที่สุด
รวม	4.42	0.40	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่าระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย ราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานีในภาพรวมมี ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.40) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ด้านการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.48) รองลงมาคือด้านการปฏิบัติหน้าที่วิชาชีพครูมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.51) และ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ ด้านการปฏิบัติต่อศิษย์อย่างเสมอภาคมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.58)

3. ผลการเปรียบเทียบระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย ราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ปรากฏตามตาราง ดังนี้

3.1 ผลการเปรียบเทียบระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุ ศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำแนกตามเพศ ปรากฏผล ตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและเปรียบเทียบระดับจิตวิญญาณ ความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรม ราชูปถัมภ์ จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมและจำแนกรายด้าน

จิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์	เพศ (n = 335)				t	Sig.
	ชาย (n = 86)		หญิง (n = 249)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการปฏิบัติหน้าที่วิชาชีพครู	4.66	0.49	4.48	0.50	2.79*	0.006
2. ด้านการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	4.64	0.50	4.58	0.47	1.10	0.271
3. ด้านความเชี่ยวชาญในการสอน	4.59	0.50	4.36	0.56	3.48*	0.001
4. ด้านการปฏิบัติต่อศิษย์อย่างเสมอภาค	4.42	0.55	4.19	0.58	3.22*	0.001
5. ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีต่อศิษย์	4.42	0.48	4.30	0.53	1.98*	0.049

จิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์	เพศ (n = 335)				t	Sig.
	ชาย (n = 86)		หญิง (n = 249)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
รวม	4.55	0.39	4.38	0.40	3.31*	0.001

* มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการเปรียบเทียบระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษา คณะ ครุศาสตร์ จำแนกตามเพศ พบว่า นักศึกษาที่มีเพศต่างกันมีจิตวิญญาณความเป็นครูในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาารายด้านพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักศึกษาเพศชาย มีจิตวิญญาณความเป็นครูสูงกว่านักศึกษาเพศหญิง ในด้านการปฏิบัติหน้าที่วิชาชีพครู ด้านความเชี่ยวชาญในการสอน ด้านการปฏิบัติต่อศิษย์อย่างเสมอภาค ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีต่อศิษย์ ส่วนด้านการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องไม่แตกต่างกัน

3.2 ผลการเปรียบเทียบระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำแนกตามชั้นปี ปรากฏตามตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและเปรียบเทียบระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำแนกตามชั้นปี โดยภาพรวมและจำแนกรายด้าน

จิตวิญญาณความเป็นครูของ นักศึกษา คณะครุศาสตร์	(n = 335)								F	Sig.
	ชั้นปีที่ 1		ชั้นปีที่ 2		ชั้นปีที่ 3		ชั้นปีที่ 4			
	(n = 75)		(n = 76)		(n = 88)		(n = 96)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการปฏิบัติหน้าที่วิชาชีพครู	4.48	0.51	4.57	0.45	4.54	0.53	4.52	0.52	0.386	0.763
2. ด้านการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	4.56	0.49	4.59	0.48	4.64	0.46	4.58	0.49	0.375	0.771
3. ด้านความเชี่ยวชาญในการสอน	4.31	0.62	4.38	0.47	4.43	0.58	4.53	0.51	2.310	0.076
4. ด้านการปฏิบัติต่อศิษย์อย่างเสมอภาค	4.13	0.63	4.29	0.55	4.25	0.58	4.32	0.57	1.688	0.169
5. ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีต่อศิษย์	4.32	0.48	4.33	0.50	4.35	0.48	4.32	0.60	0.073	0.974
รวม	4.36	0.40	4.43	0.35	4.44	0.41	4.45	0.45	0.844	0.471

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์จำแนกตามชั้นปี ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3.3 ผลการเปรียบเทียบระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำแนกตามสาขาวิชา ปรากฏตามตารางที่ 5 และ 6

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและเปรียบเทียบระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำแนกตามสาขาวิชา โดยภาพรวมและจำแนกรายด้าน

จิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์	(n = 335)																F	Sig.
	สาขาวิชา คณิตศาสตร์ (n = 55)		สาขาวิชา ชีววิทยา (n = 51)		สาขาวิชา เคมี (n = 41)		สาขาวิชา การศึกษา ปฐมวัย (n = 57)		สาขาวิชา ภาษาไทย (n = 53)		สาขาวิชา ภาษาอังกฤษ (n = 57)		สาขาวิชา ภาษาจีน (n = 21)		รวม			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการปฏิบัติหน้าที่วิชาชีพครู	4.74	0.37	4.71	0.50	4.42	0.49	4.11	0.44	4.70	0.33	4.60	0.53	4.21	0.51	4.51	0.51	15.13*	.000
2. ด้านการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	4.81	0.39	4.75	0.45	4.57	0.44	4.28	0.51	4.63	0.39	4.66	0.43	4.27	0.53	4.59	0.48	10.07*	.000
3. ด้านความเชี่ยวชาญในการสอน	4.69	0.51	4.67	0.42	4.16	0.37	3.96	0.48	4.54	0.41	4.60	0.52	4.11	0.69	4.42	0.55	19.37*	.000
4. ด้านการปฏิบัติต่อศิษย์อย่างเสมอภาค	4.49	0.47	4.44	0.51	4.00	0.48	3.77	0.52	4.43	0.52	4.41	0.56	4.08	0.63	4.25	0.58	14.94*	.000
5. ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีต่อศิษย์	4.47	0.52	4.47	0.37	4.20	0.48	4.08	0.51	4.60	0.48	4.10	0.51	4.50	0.48	4.33	0.52	9.95*	.000
รวม	4.64	0.36	4.61	0.32	4.27	0.26	4.04	0.31	4.58	0.30	4.47	0.41	4.23	0.48	4.42	0.40	22.18*	.000

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 6 แหล่งความแปรปรวน ผลรวมกำลังสอง องศาอิสระ และค่าประมาณของความแปรปรวนในการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

จิตวิญญาณความเป็นครูของ นักศึกษา คณะครุศาสตร์	แหล่งความ แปรปรวน	ผลรวมกำลัง สอง (SS)	องศาอิสระ (df)	ค่าประมาณของความ แปรปรวน (MS)	F
1. ด้านการปฏิบัติหน้าที่วิชาชีพครู	ระหว่างกลุ่ม	18.52	6	3.09	15.13*
	ภายในกลุ่ม	66.92	328	0.20	
	ทั้งหมด	85.44	334		
2. ด้านการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	ระหว่างกลุ่ม	11.89	6	1.98	10.07*
	ภายในกลุ่ม	64.57	328	0.20	
	ทั้งหมด	76.46	334		
3. ด้านความเชี่ยวชาญในการสอน	ระหว่างกลุ่ม	26.65	6	4.44	19.37*
	ภายในกลุ่ม	75.22	328	0.23	
	ทั้งหมด	101.88	334		
4. ด้านการปฏิบัติต่อศิษย์อย่างเสมอภาค	ระหว่างกลุ่ม	24.38	6	4.06	14.94*
	ภายในกลุ่ม				
	ทั้งหมด				

จิตวิญญาณความเป็นครูของ นักศึกษา คณะครุศาสตร์	แหล่งความ แปรปรวน	ผลรวมกำลัง สอง (SS)	องศาอิสระ (df)	ค่าประมาณของความ แปรปรวน (MS)	F
5.ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีต่อ ศิษย์	ภายในกลุ่ม	89.21	328	0.27	9.95*
	ทั้งหมด	113.60	334		
	ระหว่างกลุ่ม	13.82	6	2.30	
	ภายในกลุ่ม	75.98	328	0.23	
	ทั้งหมด	89.80	334		
	ระหว่างกลุ่ม	15.79	6	2.63	
รวม	ภายในกลุ่ม	38.92	328	0.12	22.18*
	ทั้งหมด	54.70	334		
	ระหว่างกลุ่ม				

จากตารางที่ 5 และ 6 พบว่า ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์จำแนกตามสาขาวิชาในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทั้งห้าด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อภิปรายได้ว่า จิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังนี้ (1) ด้านการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (2) ด้านการปฏิบัติหน้าที่วิชาชีพครู (3) ด้านความเชี่ยวชาญในการสอน (4) ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีต่อศิษย์ และ (5) ด้านการปฏิบัติต่อศิษย์อย่างเสมอภาค ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนโยบายของมหาวิทยาลัยและคณะครุศาสตร์ที่ส่งเสริมและสนับสนุนและมีแบบอย่างของอาจารย์คณะครุศาสตร์ที่ได้อบรมสั่งสอนนักศึกษาให้พัฒนาบุคลิกภาพด้านความเป็นครู และเป็นแบบอย่างที่ดีให้นักศึกษาได้รับรู้ถึงความเป็นครู ซึ่งสอดคล้องกับสุเทพ ธรรมะตระกูล ที่ได้กล่าวถึงจิตวิญญาณความเป็นครูว่าต้องมีบุคลิกภาพดี การมีบุคลิกภาพที่ดี ไม่ว่าจะประกอบอาชีพการงานใดก็เปรียบเสมือนได้ประสบความสำเร็จไปแล้วครึ่งหนึ่ง อาชีพครูก็เป็นอีกอาชีพหนึ่งที่ต้องอาศัยบุคลิกภาพ เพื่อก้าวไปสู่ความเป็นครูมืออาชีพมีความรอบรู้ในอาชีพของตน ครูผู้สอนมีความรอบรู้ในทุกศาสตร์ เข้าใจ มีความเป็นครูอยู่ในตัวตนมีความเป็นครูที่มีเจตจำนงอยากสอนศิษย์ และเป็นมืออาชีพที่สามารถชี้ชัดในวิชาการ และไม่ควรถ่ายทอดความรู้แบบมั่วๆ นอกจากนี้ยังต้องมีเทคนิคการสอนที่ดี ซึ่งเทคนิคการสอนมีหลากหลายวิธี เช่น การให้ความรักแก่นักเรียน พร้อมๆไปกับเนื้อหาวิชาเรียน สอนให้นักเรียนเชื่อมโยงกับชีวิตจริง และฝึกให้นักเรียนคิดให้บ่อยที่สุด ให้ผู้เรียนเข้าใจว่าความรู้ไม่ได้จำกัดอยู่แต่ในเฉพาะหนังสือเท่านั้น ครู

ยังควรเชื่อมช่องว่างระหว่างทฤษฎีและการปฏิบัติ ทำให้นักเรียนเกิดความชำนาญในเรื่องที่นักเรียนสนใจ โดยครูให้คำปรึกษาช่วยเหลือในการปฏิบัติ และเชื่อมโยงสภาพชีวิตในชุมชนของนักเรียนกับความรู้ที่ศึกษาในโรงเรียน (สุเทพ ธรรมะตระกูล, 2555)

2. ผลการเปรียบเทียบระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อภิปรายได้ว่า

2.1 ผลการเปรียบเทียบระดับจิตวิญญาณความเป็นครูจำแนกตามเพศ พบว่าระดับจิตวิญญาณความเป็นครูเมื่อจำแนกตามเพศของนักศึกษาในภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักศึกษาเพศชาย มีจิตวิญญาณความเป็นครูสูงกว่านักศึกษาเพศหญิง ในด้านการปฏิบัติหน้าที่วิชาชีพครู ด้านความเชี่ยวชาญในการสอน ด้านการปฏิบัติต่อศิษย์อย่างเสมอภาค ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีต่อศิษย์ ส่วนด้านการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในบริบทปัจจุบันนั้น นักศึกษาเพศชายที่เข้ามาศึกษาในคณะครุศาสตร์นั้นเป็นนักศึกษาที่มีความตั้งใจจะเข้าศึกษาต่อเพื่อที่จะออกไปประกอบอาชีพครู โดยมีได้ถูกผู้ปกครองบังคับให้มาเรียนและอีกทั้งมหาวิทยาลัยและคณะครุศาสตร์มีการส่งเสริมและจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษามีจิตวิญญาณความเป็นครูโดยกิจกรรมส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมทางด้านจิตอาสาและจิตสาธารณะสู่ชุมชนซึ่งเป็นกิจกรรมที่เป็นที่พึงพอใจสำหรับนักศึกษาเพศชายส่วนใหญ่ บางกิจกรรมเป็นกิจกรรมที่ต้องสำรวมจิตใจ เช่น เข้าวัดไหว้พระ และกิจกรรมต่างๆ เป็นกิจกรรมที่นักศึกษาเพศชายสนใจอาจส่งผลต่อจิตวิญญาณความเป็นครู ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทางจิตวิทยาที่กล่าวว่า เพศชายมักจะแสดงอารมณ์และความคิดเห็นต่อเรื่องใดก็ตามที่ตรงและชัดเจนกว่าเพศหญิง (Duchesne, S & McMaugh, A., 2016)

2.2 ผลการเปรียบเทียบระดับจิตวิญญาณความเป็นครูจำแนกตามชั้นปี พบว่าระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักศึกษามีความศรัทธาและอุดมการณ์จึงมาเรียนครู อีกทั้งคณะครุศาสตร์ได้จัดกิจกรรมบ่มเพาะความเป็นครูให้กับนักศึกษาทุกชั้นปีอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนนักศึกษายังได้รับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของจรรยา ศรี มาดิลกโกวิท ดวงกมล บางขวด และปัญญา อัครพุทธพงศ์ (2561) ที่พบว่า ครูก่อนประจำการซึ่งก็คือนักศึกษาครุมีคุณลักษณะและพฤติกรรมที่สะท้อนความเป็นครูผู้มีจิตวิญญาณในระดับสูง มีศรัทธาและอุดมการณ์จึงมาเรียนครู จึงทำให้จิตวิญญาณความเป็นครูไม่แตกต่างกันตามระดับชั้นปี (จรรยา ศรี มาดิลกโกวิท และคณะ, 2561)

2.3 ผลการเปรียบเทียบระดับจิตวิญญาณความเป็นครูจำแนกตามสาขาวิชา พบว่าระดับจิตวิญญาณความเป็นครูเมื่อจำแนกตามสาขาวิชาของนักศึกษาในภาพรวมและรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า แต่ละสาขามีกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษาปฏิบัติแตกต่างกันตามศาสตร์นั้นๆ ส่งผลให้

นักศึกษาแต่ละสาขาวิชามีระดับจิตวิญญาณความเป็นครูแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยเรื่อง “ประสบการณ์ของการเป็นครูผู้มีจิตวิญญาณความเป็นครู: การศึกษาเชิงปรากฏการณ์วิทยา” โดย ธรรมนันทิกา แจ่มสว่าง ดุษฎี โยเหลา ปกรณ์ สิงห์สุริยา และนิยะดา จิตต์จรัส พบว่า จิตวิญญาณความเป็นครูมีพัฒนาการจำแนกได้ 3 ช่วง ได้แก่ 1) ช่วงระยะการพัฒนาสู่การเป็นครูผู้มีจิตวิญญาณความเป็นครู มีเหตุเสริมสร้าง 5 ประการ ได้แก่ การมีตัวแบบแรงจูงใจในการเข้าสู่ อาชีพครู ประสบการณ์ชีวิตที่ยากลำบาก ความผูกพันระหว่างครูกับศิษย์ และคุณลักษณะพื้นฐานทางจิตวิทยา 2) ช่วงระยะการเป็นครูผู้มีจิตวิญญาณความเป็นครู ประกอบด้วยความตระหนักรู้ในความเป็นครู การปฏิบัติตนอยู่บนวิถีแห่งความเป็นครู มีเป้าหมายในการทำงานเพื่อเด็ก และการปฏิบัติต่อเด็กด้วยความรักและความเมตตา 3) ช่วงระยะการคงอยู่ของการเป็นครูผู้มีจิตวิญญาณความเป็นครู มีเหตุปัจจัยที่ช่วยค้ำจุน 4 ประการ ได้แก่ ความสุข ความภาคภูมิใจ ความผูกพันระหว่างครูกับศิษย์และความศรัทธาต่อบุคคลผู้ทรงคุณค่าของแผ่นดิน ทั้งนี้ในการเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครูที่มีลักษณะเฉพาะตามบริบทของสาขาวิชาแต่ละสาขาย่อมแตกต่างกันไป โดยสาขาวิชาต่างๆ จะมีรูปแบบกิจกรรมและความเข้มข้นของกิจกรรมเสริมความเป็นครูที่แตกต่างกันออกไปในแต่ละสาขาดังนั้นจึงอาจจะส่งผลให้นักศึกษาครูมีระดับจิตวิญญาณความเป็นครูแตกต่างกันออกไป (ธรรมนันทิกา แจ่มสว่าง และคณะ, 2555)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากงานวิจัยเรื่องจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลย-อลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ สามารถสรุปได้ว่า 1) ระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังนี้ (1) ด้านการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (2) ด้านการปฏิบัติหน้าที่วิชาชีพครู (3) ด้านความเชี่ยวชาญในการสอน (4) ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีต่อศิษย์ และ (5) ด้านการปฏิบัติต่อศิษย์อย่างเสมอภาค และ 2) ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ พบว่า เพศชายและหญิงมีระดับมีจิตวิญญาณความเป็นครูในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการปฏิบัติหน้าที่วิชาชีพครู ด้านความเชี่ยวชาญในการสอน ด้านการปฏิบัติต่อศิษย์อย่างเสมอภาค และด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีต่อศิษย์มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนสาขาวิชาของนักศึกษาในภาพรวมนั้นมีระดับจิตวิญญาณความเป็นครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันในทุกด้าน ประกอบด้วยด้านการปฏิบัติหน้าที่วิชาชีพครู ด้านการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ด้านความเชี่ยวชาญในการ

สอน ด้านการปฏิบัติต่อศิษย์อย่างเสมอภาค และ ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีต่อศิษย์ สำหรับระดับชั้นปวช.ของนักศึกษามีระดับจิตวิญญาณความเป็นครูในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และจากผลการวิจัยนี้มีข้อเสนอแนะดังนี้ คณะครุศาสตร์ควรจัดกิจกรรมหรืออบรมให้ความรู้ความเข้าใจพร้อมสร้างการรับรู้ให้นักศึกษาด้วยการเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู ด้านการปฏิบัติต่อศิษย์อย่างเสมอภาคอย่างสม่ำเสมอ และควรส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครูปฐมวัยและสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย ให้นักศึกษานำความรู้และประสบการณ์ จากการร่วมกิจกรรมเข้าร่วมโครงการต่าง ๆ สู่ กิจกรรมในชั้นเรียน การเล่าประสบการณ์ให้เพื่อนฟัง การนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- คณะครุศาสตร์. (2565). อัตลักษณ์. เข้าถึงได้จาก http://edu.vru.ac.th/main/?page_id=40
- จรรยา ศรี มาตลิกโกวิท และคณะ. (2561). รายงานการวิจัยแนวทางการพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูสำหรับครูก่อนประจำการและครูประจำการ. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช).
- ณัฐภรณ์ หลาวทอง และปิยวรรณ วิเศษสุวรรณภูมิ. (2553). การพัฒนาแบบวัดจิตวิญญาณความเป็นครู. วารสารวิธีวิทยาการวิจัย, 23(1), 24-25.
- ดิเรก พรสีมา. (2562). เอกสารประกอบการบรรยาย “การพลิกโฉมการฝึกหัดครูไทย”. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ และนวัตกรรม.
- ธรรมนันท์กา แจ้งสว่าง และคณะ. (2555). ประสบการณ์ของการเป็นครูผู้มีจิตวิญญาณความเป็นครู: การศึกษาเชิงปรากฏการณ์วิทยา. วารสารพฤติกรรมศาสตร์, 8(1), 55-65.
- พระธรรมโกศาจารย์. (2538). วิญญาณของความเป็นครูในคำของครู. กรุงเทพมหานคร:ธรรมสภา.
- มานี แสงหิรัญ. (2554). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อนักศึกษาในการเลือกเรียนคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.
- รุ่ง แก้วแดง. (2545). นักปฏิรูปการศึกษาไทย. กรุงเทพมหานคร: ธาตุอักษร.
- วัลนิกา ฉลากบาง. (2559). จิตวิญญาณความเป็นครู: คุณลักษณะสำคัญของครูมืออาชีพ. วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม, 6(2), 123-128.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). โครงการตามรอยเกียรติยศครูผู้มีอุดมการณ์และจิตวิญญาณครู. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู. (2541). รายงานวิจัยเรื่องการศึกษาแนวทางการพัฒนาวินัยและจริยธรรมของข้าราชการครู. กรุงเทพมหานคร: กองวิชาการบริหารงานบุคคล.

- สุเทพ ธรรมะตระกูล. (2555). การศึกษาคุณลักษณะของครูยุคใหม่. ใน รายงานวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- สุพิชญา โคทวิ. (2557). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อสร้างเสริมจิตวิญญาณความเป็นครู สำหรับนักศึกษาครุศาสตร์ ในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏ. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สุวิมล ตีรกานันท์. (2551). การสร้างเครื่องมือวัดตัวแปรในการวิจัยทางสังคมศาสตร์แนวทางสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อมรรัตน์ แก่นสาร. (2559). การพัฒนาตัวบ่งชี้จิตวิญญาณความเป็นครูของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม, 7(1), 7-15.
- อริศรา แก้วสุข. (2563). การวิเคราะห์องค์ประกอบจิตวิญญาณความเป็นครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. ใน วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัย วัดผล และสถิติการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of Psychology Testing*. (5 th ed). New York: Harper Collins Publishers Inc.
- Duchesne, S & McMaugh, A. (2016). *Educational Psychology for Learning and Teaching*. Australia: Cengage Learning.
- Jackson, M. & Jackson, R. (2007). *Courage to Teach A Retreat Program of Personel and Professional Renewal for Educations*. In S.M.Intrator (Ed.), *Stories of the Courage to Teach: Honoring the Teacher's Heart*. California: Wiley.
- Krejcie, R. V. , & Morgan, D. W. (1970) . *Educational and Psychological Measurement*. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.
- Pajak, E. & Blaise, J. . (1989). The impact of teacher's personal lives on professional role enactment:A qualitation analysis. *American Educational Research Journal*, 26(2), 283-310.